

Postępowanie zabezpieczające

Zajęcia 12

Podstawy zabezpieczenia

Art. 730 KPC

§ 1. W każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia.

§ 2. Sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku. Po uzyskaniu przez uprawnionego tytułu wykonawczego dopuszczalne jest udzielenie zabezpieczenia tylko wtedy, jeżeli ma ono na celu zabezpieczenie roszczenia o świadczenie, którego termin spełnienia jeszcze nie nastąpił.

Art. 1 KPC

Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne).

Podstawy zabezpieczenia

W postępowaniu zabezpieczającym, uregulowanym w Części drugiej KPC, nie zamieszczono odrębnej definicji pojęcia **sprawy cywilnej**. W związku z tym, stosownie do art. 13 § 2 KPC, należy odwołać się do definicji sprawy cywilnej zawartej w art. 1 KPC. Udzielenie zabezpieczenia jest możliwe zarówno w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Jednym z warunków umożliwiającym uwzględnienie wniosku o udzielenie zabezpieczenia jest ustalenie czy sprawa ma charakter sprawy cywilnej, mając na względzie kryterium materialnoprawne lub formalnoprawne (*I. Gil (w:) Art. 730 KPC red. Marszałkowska-Krześ 2018, wyd. 21*).

Podstawy zabezpieczenia

Według unormowania zawartego w art. 730 § 1 zabezpieczenie może być orzeczone zarówno w sprawach o zasądzenie świadczenia, o ustalenie istnienia lub nieistnienia, jak i o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa. Może polegać również na wydaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, które nie zmierza do zapewnienia wykonalności orzeczenia w sprawie oraz nie nadaje się do wykonania w drodze egzekucji sądowej albo w inny sposób, czyli charakteryzuje się jedynie skutecznością, np. o ustanowieniu zakazu zbywania przedmiotów lub praw objętych postępowaniem, o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego lub innego postępowania zmierzającego do wykonania orzeczenia (A. Marciniak (w:) Art. 730 KPC T. III red. Piasecki 2015, wyd. 6).

Podstawy zabezpieczenia

Postanowienie
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 24 lutego 1999 r.
III CKN 182/98

Wnioskodawca, będący zarazem wierzycielem, może w postępowaniu klauzulowym domagać się wydania zarządzenia tymczasowego przez nakazanie wpisu w księdze wieczystej zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości do czasu zakończenia postępowania klauzulowego (art. 730 i nast. KPC w związku z art. 13 § 2 KPC).

[Źródło](#)

Organy uprawnione do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie

Uchwała
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 8 grudnia 2005 r.
III CZP 108/05

W postępowaniu upominawczym referendarz sądowy nie jest uprawniony do rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

[Źródło](#)

Podmioty uprawnione do ubiegania się o zabezpieczenie

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia w każdej sprawie, na zasadach ogólnych może zgłosić **prokurator** (art. 7) oraz **Rzecznik Praw Obywatelskich**, do udziału którego w postępowaniu cywilnym stosuje się przepisy o prokuratorze (art. 14 pkt 4RPOU). **Organizacje pozarządowe** są uprawnione do zgłoszenia wniosku o zabezpieczenie tylko w tych sprawach, w których mogą brać udział w postępowaniu rozpoznawczym. Jeżeli organizacje te nie mogą wszcząć postępowania, lecz mogą tylko przystąpić do już toczącego się postępowania (art. 61 § 2 KPC), nie są również legitymowane do zgłoszenia wniosku o zabezpieczenie roszczenia przed wszczęciem postępowania w sprawie. Na tych samych zasadach legitymację do zgłoszenia wniosku o zabezpieczenie posiadają: kierownik ośrodka pomocy społecznej oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie (art. 110 ust. 5 oraz art. 112 ust. 3 ustawy z 12.3.2004 r. o pomocy społecznej, tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.), stowarzyszenia twórcze właściwe ze względu na rodzaj twórczości lub organizacje zbiorczego zarządzania prawami autorskim (art. 78 ust. 4 ustawy z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.), Przewodniczący Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (art. 6 ust. 1 ustawy z 21.7.2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 614), inspektorzy pracy (art. 631 KPC) i powiatowy (miejski) rzecznik praw konsumentów (art. 633 KPC). (*M. Muliński (w:) Art. 730¹ KPC T. II red. Jankowski 2015, wyd. 2).*)

Podmioty uprawnione do ubiegania się o zabezpieczenie

Strona bierna postępowania zabezpieczającego. Osoba, przeciwko której toczy się postępowanie zabezpieczające, nazywana jest **obowiązany** (przed nowelizacją w 2005 r. przepisy nazywały ją dłużnikiem, zob. Nb 2). Rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia przeprowadzane jest, co do zasady, na posiedzeniu niejawnym, a więc bez udziału obowiązanego. Dopiero po udzieleniu zabezpieczenia obowiązanym jest informowany o tej okoliczności (w szczególności poprzez doręczenie mu odpisu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia) i od tej chwili może dokonywać czynności procesowych w postępowaniu zabezpieczającym, w szczególności wnosząc zażalenie (art. 741) (*M. Muliński (w:) Art. 7301 KPC T. II red. Jankowski 2015, wyd. 2*).

W procesie występują dwie strony, czynna (powodowa) i bierna (pozwana), **a każda z tych stron jest uprawniona do złożenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia**. W procesie z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia może wystąpić **powód, pozwany, jak i interwenient uboczny oraz interwenient główny**. W postępowaniu nieprocesowym z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia może wystąpić nie tylko uczestnik, ale także zainteresowany (*I. Gil (w:) Art. 7301 KPC red. Marszałkowska-Krześ 2018, wyd. 21*).

Pojęcie interesu prawnego

Art. 76 KPC Kto ma interes prawny w tym, aby sprawa została rozstrzygnięta na korzyść jednej ze stron, może w każdym stanie sprawy aż do zamknięcia rozprawy w drugiej instancji przystąpić do tej strony (interwencja uboczna).

Art. 189 KPC Powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Art. 1148 KPC

§ 1. Każdy, kto ma w tym interes prawny, może wystąpić do sądu z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie sądu państwa obcego podlega albo nie podlega uznaniu.

§ 2. Do wniosku o ustalenie, że orzeczenie sądu państwa obcego podlega uznaniu, należy dołączyć dokumenty wymienione w art. 1147, a do wniosku o ustalenie, że orzeczenie nie podlega uznaniu, urzędowy odpis orzeczenia wraz z jego uwierzytelnionym przekładem na język polski.

Pojęcie interesu prawnego

Wyjątki od zasady konieczności uprawdopodobnienia interesu prawnego:

- zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych (art. 753 KPC),
- zabezpieczenie roszczeń z tytułu renty, sumy potrzebnej na koszty leczenia, z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub utratę życia żywiciela albo rozstrój zdrowia oraz o zmianę uprawnień objętych treścią dożywocia na dożywotnią rentę etc (art. 753(1) KPC),
- zabezpieczenie roszczenia o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistością (art. 10 ust. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece),

Rodzaje zabezpieczeń

ZABEZPIECZENIE

Konserwacyjne - polega ono na utrzymaniu istniejącego stanu rzeczy na czas określony w postanowieniu, nie zmierza do zaspokojenia roszczenia, na przykład art. 747 KPC

Nowacyjne - polega na tymczasowym uregulowaniu stosunków prawnych i faktycznych na czas trwania postępowania rozpoznawczego (art. 753 KPC, 753(1) KPC.)

Granice zabezpieczenia

Zasada

Art. 731 KPC Zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Wyjątki:

- zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych (art. 753 KPC),
- zabezpieczenie roszczeń z tytułu renty, sumy potrzebnej na koszty leczenia, z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub utratę życia żywiciela albo rozstrój zdrowia oraz o zmianę uprawnień objętych treścią dożywocia na dożywotnią rentę etc (art. 753(1) KPC),
- zabezpieczenie jest konieczne dla odwrócenia grożącej szkody lub innych niekorzystnych dla uprawnionego skutków (art. 755 § 2(1) KPC).

Dopuszczalność ustanowienia zabezpieczenia

Art. 732 KPC

Zabezpieczenie udzielane jest na wniosek, a w wypadkach, w których postępowanie może być wszczęte z urzędu - **także z urzędu**.

Art. 570 KPC

Sąd opiekuńczy może wszcząć postępowanie **z urzędu**.

Art. 635 KPC

§ 1. Sąd dokonuje zabezpieczenia spadku **na wniosek lub z urzędu**. (...)

§ 3. Zabezpieczenia spadku **dokonuje się z urzędu**, jeżeli sąd poweźmie wiadomość, że:

1. spadkobierca jest nieznaną, nieobecny lub nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych i nie ma ustawowego przedstawiciela;
2. organ administracji rządowej albo organ jednostki samorządu terytorialnego zastosował niezbędne środki tymczasowe ze względu na grożące niebezpieczeństwo naruszenia rzeczy, które w chwili otwarcia spadku były we władaniu spadkodawcy.

Upadek zabezpieczenia

Zabezpieczenie ustanowione **przed wszczęciem postępowania** upada:

- jeżeli uprawniony nie wytoczył powództwa w terminie wskazanym przez sąd w postanowieniu udzielającym zabezpieczenia,
- jeżeli uprawniony wytoczył powództwo, ale nie wystąpił we wszczętym postępowaniu o całość roszczenia lub też wystąpił o roszczenia inne niż te, które zostały objęte przedmiotem zabezpieczenia (*I. Gil (w:) Art. 733 KPC red. Marszałkowska-Krześ 2018, wyd. 21.*)

Rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie

Art. 735 KPC

§ 1. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia podlega rozpoznaniu **na posiedzeniu niejawnym, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.**

§ 2. W sprawie, którą rozpoznaje sąd w składzie trzyosobowym, w przypadku niecierpiącym zwłoki postanowienie w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia może być wydane przez sąd w składzie jednego sędziego.

Rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie

Rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia na rozprawie:

Art. 753 (1) § 2 KPC W sprawach wymienionych w § 1, z wyjątkiem spraw, o których mowa w pkt 9, sąd **udziela zabezpieczenia po przeprowadzeniu rozprawy**. Oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia może nastąpić na posiedzeniu niejawnym. Przepisu art. 749 nie stosuje się.

Art. 754 KPC Sąd może jeszcze przed urodzeniem się dziecka zabezpieczyć przyszłe roszczenia alimentacyjne związane z ustaleniem ojcostwa, o których mowa w art. 141 i art. 142 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (...) **Postanowienie sąd wydaje po przeprowadzeniu rozprawy**. Przepisy art. 733 i art. 7532 stosuje się odpowiednio.

Art. 756(1) KPC W sprawach dotyczących pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem sąd orzeka w przedmiocie zabezpieczenia **po przeprowadzeniu rozprawy**, chyba że chodzi o wypadek niecierpiący zwłoki.

Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia

Art. 740 KPC

§ 1. Postanowienie, w przedmiocie zabezpieczenia, wydane na posiedzeniu niejawnym, a podlegające wykonaniu przez organ egzekucyjny, sąd doręcza **tylko uprawnionemu**, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Doręczenia **obowiązanemu dokonuje organ egzekucyjny** równocześnie z przystąpieniem do wykonania postanowienia.

§ 2. W wypadkach objętych § 1 obowiązanemu nie doręcza się również zażalenia uprawnionego ani postanowienia sądu drugiej instancji rozstrzygającego o tym zażaleniu.

§ 3. Jeżeli ustanowiono jako zabezpieczenie zarząd nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego, **doręczenia obowiązanemu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia dokonuje zarządca** ustanowiony przez sąd. Jeżeli obowiązanemu odmawia przyjęcia postanowienia albo gdy zarządca jest wprowadzony w zarząd przez komornika, doręczenia postanowienia o zabezpieczeniu dokonuje komornik.

Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia

Art. 748 KPC Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane na posiedzeniu niejawnym, w wypadkach, o których mowa w art. 747 pkt 2-6 , **dorecza się również obowiązanemu.**

1. obciążenie nieruchomości obowiązanego hipoteką przymusową;
2. ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu;
3. obciążenie statku albo statku w budowie hipoteką morską;
4. ustanowienie zakazu zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu;
5. ustanowienie zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego.

Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia

Art. 753 KPC

§ 1. W sprawach o alimenty zabezpieczenie może polegać na zobowiązaniu obowiązanego do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej. W sprawach tych podstawą zabezpieczenia jest jedynie uprawdopodobnienie istnienia roszczenia.

§ 2. W wypadkach wymienionych w § 1 sąd **z urzędu doręcza stronom odpis postanowienia o zabezpieczeniu.**

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Zabezpieczenie poprzez zajęcie ruchomości

Uprawniony składając wniosek o udzielenie zabezpieczenia poprzez zajęcie ruchomości może wymienić konkretne ruchomości należące do obowiązanego (np. rzeczy indywidualnie oznaczone takie jak samochód), ale żaden przepis nie wymaga szczegółowego wymienienia rzeczy podlegających zabezpieczeniu, wystarczy ogólne wskazanie, gdzie znajdują się rzeczy mające zostać zabezpieczone (por. *S. Dalka*, Postępowanie zabezpieczające, PES 1993, Nr 3, s. 47) oraz osoby, w których posiadaniu rzeczy te się znajdują (dłużnika lub osoby trzeciej). Po uzyskaniu postanowienia udzielającego zabezpieczenia i stwierdzenia jego wykonalności, uprawniony powinien wystąpić do komornika o dokonanie zajęcia ruchomości obowiązanego. Zajęte ruchomości nie mogą być oddane pod dozór uprawnionego, lecz dozorczy ustanowionemu w postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia, a gdy nie został ustanowiony, to dozorczy wskazanemu przez uprawnionego. Wyjątek dotyczy rzeczy ulegających szybkiemu zepsuciu (*I. Gil (w:) Art. 747 KPC red. Marszałkowska-Krześ 2018, wyd. 21.*)

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Zabezpieczenie przez zajęcie wynagrodzenia za pracę

Art. 881 KPC

§ 1. Do egzekucji z wynagrodzenia za pracę komornik przystępuje przez jego zajęcie.

§ 2. Komornik zawiadamia dłużnika, że do wysokości egzekwowanego świadczenia i aż do pełnego pokrycia długu nie wolno mu odbierać wynagrodzenia poza częścią wolną od zajęcia ani rozporządzać nim w żaden inny sposób. Dotyczy to w szczególności okresowego wynagrodzenia za pracę i wynagrodzenia za prace zlecone oraz nagród i premii przysługujących dłużnikowi za okres jego zatrudnienia, jak również związanego ze stosunkiem pracy zysku lub udziału w funduszu zakładowym oraz wszelkich innych funduszach, pozostających w związku ze stosunkiem pracy.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

§ 3. Komornik wzywa pracodawcę, aby w granicach określonych w paragrafie drugim nie wypłacał dłużnikowi poza częścią wolną od zajęcia żadnego wynagrodzenia, lecz:

przekazywał zajęte wynagrodzenie bezpośrednio wierzycielowi egzekwującemu, zawiadamiając komornika o pierwszej wypłacie, albo

przekazywał zajęte wynagrodzenie komornikowi w wypadku, gdy do wynagrodzenia jest lub zostanie w dalszym toku postępowania egzekucyjnego skierowana jeszcze inna egzekucja, a wynagrodzenie w części wymagalnej nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych świadczeń wymagalnych.

Komornik poucza zarazem pracodawcę o skutkach niezastosowania się do wezwania.

§ 4. Stosownie do okoliczności komornik może wezwać pracodawcę do przekazywania mu zajętego wynagrodzenia bezpośrednio.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Zabezpieczenie poprzez zajęcie wierzytelności

Art. 896 KPC

§ 1. Do egzekucji z wierzytelności komornik przystępuje przez jej zajęcie. W celu zajęcia komornik:

- 1)** zawiadomi dłużnika, że nie wolno mu odbierać żadnego świadczenia ani rozporządzać zajętą wierzytelnością i ustanowionym dla niej zabezpieczeniem;
- 2)** wezwie dłużnika wierzytelności, aby należnego od niego świadczenia nie uiszczał dłużnikowi, lecz złożył je komornikowi lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów;
- 3)** wezwie dłużnika wierzytelności, aby w razie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, w przypadku gdy świadczenie nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych należności, uiszczał je na rzecz sądowego albo administracyjnego organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa - na rzecz organu, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie, oraz aby niezwłocznie zawiadomił o zbiegu egzekucji właściwe organy egzekucyjne, wskazując datę doręczenia zawiadomień o zajęciach dokonanych przez te organy i wysokość należności, na poczet których zostały dokonane zajęcia.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

§ 2. Jednocześnie z zajęciem wierzytelności komornik wezwie jej dłużnika, aby w ciągu tygodnia złożył oświadczenie:

- 1)** czy i w jakiej wysokości przysługuje dłużnikowi zajęta wierzytelność, czy też odmawia zapłaty i z jakiej przyczyny;
- 2)** czy inne osoby roszczą sobie prawa do wierzytelności, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła się sprawa o zajęta wierzytelność oraz czy i o jakie roszczenie została skierowana do zajętej wierzytelności egzekucja przez innych wierzycieli.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Zabezpieczenie poprzez zajęcie rachunku bankowego

Art. 889 KPC § 1

W celu dokonania egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego komornik ogólnej właściwości dłużnika:

- 1) przesyła do banku, w którym dłużnik posiada rachunek, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności pieniężnej dłużnika pochodzącej z rachunku bankowego do wysokości należności będącej przedmiotem egzekucji wraz z kosztami egzekucyjnymi i wzywa bank, aby nie dokonywał wypłat z rachunku bez zgody komornika do wysokości zajętej wierzytelności, lecz przekazał bezzwłocznie zajętą kwotę na pokrycie należności albo zawiadomił komornika w terminie siedmiu dni o przeszkodzie do przekazania zajętej kwoty; zawiadomienie jest skuteczne także w przypadku niewskazania rachunku bankowego;
- 2) zawiadamia dłużnika o zajęciu jego wierzytelności z rachunku bankowego, doręczając mu odpis zawiadomienia skierowanego do banku, o zakazie wypłat z rachunku bankowego.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Ustanowienie hipoteki przymusowej

Art. 109 ustawy o księgach wieczystych i hipotece

1. Wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika (hipoteka przymusowa).

Art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece

- 1) postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia,
- 2) postanowienia prokuratora;
- 3) decyzji administracyjnej, o ile przepisy szczególne tak stanowią, chociażby decyzja nie była ostateczna (...)

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Uchwała

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 2 grudnia 2003 r.

III CZP 92/03

Nieprawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej, bez nadania mu klauzuli wykonalności.

[Źródło](#)

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Art. 752(1) KPC

§ 1. W razie udzielenia zabezpieczenia przez zajęcie praw z instrumentów finansowych zapisanych na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku w rozumieniu przepisów o obrocie instrumentami finansowymi obowiązuwany w terminie trzech miesięcy od dnia zajęcia może zlecić ich sprzedaż. Sumę uzyskaną ze sprzedaży umieszcza się na rachunku depozytowym Ministra Finansów. Obowiązuwany może także zlecić, by znajdujące się na rachunku sumy pieniężne zostały wpłacone na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do rachunku zbiorczego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2017 r. poz. 1768).

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Art. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi

1. Instrumentami finansowymi w rozumieniu ustawy są:

- 1) papiery wartościowe;
- 2) niebędące papierami wartościowymi:
 - a) tytuły uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania,
 - b) instrumenty rynku pieniężnego,
 - c) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową, inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest papier wartościowy, waluta, stopa procentowa, wskaźnik rentowności, uprawnienie do emisji lub inny instrument pochodny, indeks finansowy lub wskaźnik finansowy, które są wykonywane przez dostawę lub rozliczenie pieniężne, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, o których mowa w art. 10 rozporządzenia 2017/565,
 - d) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które są wykonywane przez rozliczenie pieniężne lub mogą być wykonane przez rozliczenie pieniężne według wyboru jednej ze stron (...)

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Zabezpieczenie poprzez ustanowienie zarządu przymusowego

Art. 935 KPC

§ 1. Zarządca zajętej nieruchomości obowiązany jest wykonywać czynności potrzebne do prowadzenia prawidłowej gospodarki. Ma on prawo pobierać zamiast dłużnika wszelkie pożytki z nieruchomości, spieniężać je w granicach zwykłego zarządu oraz prowadzić sprawy, które przy wykonywaniu takiego zarządu okazały się potrzebne. W sprawach wynikających z zarządu nieruchomością zarządca może pozywać i być pozywany.

§ 2. Zarządcy wolno zaciągać tylko takie zobowiązania, które mogą być zaspokojone z dochodów z nieruchomości i są gospodarczo uzasadnione.

§ 3. Czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu zarządca może wykonywać tylko za zgodą stron, a w jej braku - za zezwoleniem sądu, który przed wydaniem postanowienia wysłucha wierzyciela, dłużnika i zarządcę, chyba że zwłoka groziłaby szkodą.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

Zabezpieczenie roszczeń związanych z ustaleniem ojcostwa

Art. 141 KRO

§ 1. Ojciec niebędący mężem matki obowiązany jest przyczynić się w rozmiarze odpowiadającym okolicznościom do pokrycia wydatków związanych z ciążą i porodem oraz kosztów trzymiesięcznego utrzymania matki w okresie porodu. Z ważnych powodów matka może żądać udziału ojca w kosztach swego utrzymania przez czas dłuższy niż trzy miesiące. Jeżeli wskutek ciąży lub porodu matka poniosła inne konieczne wydatki albo szczególne straty majątkowe, może ona żądać, ażeby ojciec pokrył odpowiednią część tych wydatków lub strat. Roszczenia powyższe przysługują matce także w wypadku, gdy dziecko urodziło się nieżywe.

§ 2. Roszczenia matki przewidziane w paragrafie poprzedzającym przedawniają się z upływem lat trzech od dnia porodu.

Art. 142 KRO

Jeżeli ojcostwo mężczyzny niebędącego o mężem matki zostało uwiarygodnione, matka może żądać, ażeby mężczyzna ten jeszcze przed urodzeniem się dziecka wyłożył odpowiednią sumę pieniężną na koszty utrzymania matki przez trzy miesiące w okresie porodu oraz na koszty utrzymania dziecka przez pierwsze trzy miesiące po urodzeniu. Termin i sposób zapłaty tej sumy określa sąd.

Dopuszczalność zabezpieczenia

Art. 749 KPC

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych przeciwko Skarbowi Państwa jest niedopuszczalne.

Wyjątki od zasady niedopuszczalności zabezpieczenia roszczeń pieniężnych przeciwko Skarbowi Państwa:

- rentę, sumę potrzebną na koszty leczenia, z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub utratę życia żywiciela albo rozstrój zdrowia oraz o zmianę uprawnień objętych treścią dożywocia na dożywotnią rentę;
- wynagrodzenie za pracę;
- należności z tytułu rękojmi lub gwarancji jakości albo kary umownej, jak również należności z tytułu niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, przeciwko przedsiębiorcy do wysokości dwudziestu tysięcy złotych;
- należności z tytułu najmu lub dzierżawy, a także należności z tytułu opłat obciążających najemcę lub dzierżawcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego lub użytkowego - do wysokości, o której mowa w pkt 3; (...)

Dopuszczalność zabezpieczenia

Wyjątki od zasady niedopuszczalności zabezpieczenia roszczeń pieniężnych przeciwko Skarbowi Państwa:

- naprawienie szkody wynikającej z naruszenia przepisów o ochronie środowiska;
- (uchylony)
- (uchylony)
- wynagrodzenie przysługujące twórcy projektu wynalazczego;
- przyznanie państwowej kompensaty przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych, w części na pokrycie niezbędnych kosztów leczenia, rehabilitacji lub pogrzebu.

Dopuszczalność zabezpieczenia

Art. 750 KPC Zabezpieczenie nie może obejmować rzeczy, wierzytelności i praw, z których egzekucja jest wyłączona.

Art. 829 KPC Nie podlegają egzekucji:

1) przedmioty urządzenia domowego, pościel, bielizna i ubranie codzienne, niezbędne dla dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny, a także ubranie niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu;

11) 92) pościel, bielizna i ubranie codzienne, w liczbie niezbędnej dla dłużnika i jego domowników, a także ubranie niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu;

2) zapasy żywności i opału niezbędne dla dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny na okres jednego miesiąca;

3) jedna krowa lub dwie kozy albo trzy owce potrzebne do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów;

4) narzędzia i inne przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej dłużnika oraz surowce niezbędne dla niego do produkcji na okres jednego tygodnia, z wyłączeniem jednak pojazdów mechanicznych;

5) u dłużnika pobierającego okresową stałą płacę - pieniądze w kwocie, która odpowiada niepodlegającej egzekucji części płacy za czas do najbliższego terminu wypłaty, a u dłużnika nieotrzymującego stałej płacy - pieniądze niezbędne dla niego i jego rodziny na utrzymanie przez dwa tygodnie;

Dopuszczalność zabezpieczenia

6) przedmioty niezbędne do nauki, papiery osobiste, odznaczenia i przedmioty służące do wykonywania praktyk religijnych oraz przedmioty codziennego użytku, które mogą być sprzedane tylko znacznie poniżej ich wartości, a dla dłużnika mają znaczną wartość użytkową;

7) *(uchylony)*

8) produkty lecznicze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2211) niezbędne do funkcjonowania podmiotu leczniczego w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej przez okres trzech miesięcy oraz niezbędne do jego funkcjonowania wyroby medyczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 211);

9) przedmioty niezbędne ze względu na niepełnosprawność dłużnika lub członków jego rodziny.

Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych

Art. 755 KPC

§ 1. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może:

- 1) unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania;
- 2) ustanowić zakaz zbywania przedmiotów lub praw objętych postępowaniem;
- 3) zawiesić postępowanie egzekucyjne lub inne postępowanie zmierzające do wykonania orzeczenia;
- 4) uregulować sposób roztoczenia pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem;
- 5) nakazać wpisanie stosownego ostrzeżenia w księdze wieczystej lub we właściwym rejestrze.

Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych

Art. 268 KSH W celu zabezpieczenia powództwa sąd może, z ważnych powodów, zawiesić wspólnika w wykonywaniu jego praw udziałowych w spółce.

Art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece

1. W razie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym osoba, której prawo nie jest wpisane lub jest wpisane błędnie albo jest dotknięte wpisem nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia, może żądać usunięcia niezgodności.
2. Roszczenie o usunięcie niezgodności może być ujawnione przez ostrzeżenie. Podstawą wpisu ostrzeżenia jest nieprawomocne orzeczenie sądu lub postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia. Do udzielenia zabezpieczenia nie jest potrzebne wykazanie, że powód ma interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Nieważność czynności dokonanych po zabezpieczeniu

Art. 752(3a) KPC

§ 1. Czynność prawna obowiązanego dokonana wbrew zakazowi zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu, jest nieważna.

§ 2. Czynność prawna dokonana wbrew zakazowi zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu jest nieważna, jeżeli dokonano wpisu w księdze wieczystej ostrzeżenia o zakazie zbywania tego prawa.

Art. 752(5) KPC

Czynności prawne obowiązanego dotyczące majątku objętego zarządem przymusowym podjęte po ustanowieniu zarządu są nieważne. Dla określenia czasu powstania skutków ustanowienia zarządu przepisy art. 910 stosuje się odpowiednio.

Art. 756(4) KPC

§ 1. Czynność prawna dokonana wbrew zakazowi zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu, jest nieważna.

§ 2. Czynność prawna dokonana wbrew zakazowi zbywania lub obciążania nieruchomości, która ma urządzone księgę wieczystą, albo spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu **jest nieważna, jeżeli dokonano wpisu w księdze wieczystej ostrzeżenia o zakazie zbywania lub obciążania tych praw.**

Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego

W następstwie nowelizacji KPC do ustawy dodano następujące, nowe regulacje:

- **art. 752(3a) KPC** - nieważność czynności prawnej dokonanej przez obowiązane wbrew zakazowi zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu,
- **art. 756(3) KPC** - postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia poprzez zakaz zbywania lub obciążania nieruchomości, jako podstawa wpisu do księgi wieczystej z urzędu,
- **Art. 756(4) KPC** - nieważność czynności prawnej dokonanej wbrew zakazowi zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu,

Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego

Art. 752(3) KPC (poprzednie brzmienie)

§ 1. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia ustanawiające zakaz zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej ostrzeżenia o zakazie zbywania tych praw. Wpisu dokonuje się na wniosek uprawnionego. Postanowienie to doręcza się także spółdzielni mieszkaniowej.

§ 2. Spółdzielnia mieszkaniowa ponosi odpowiedzialność za szkodę spowodowaną czynnościami umożliwiającymi zbycie prawa, o którym mowa w § 1.

Art. 752(3) KPC

§ 1. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia ustanawiające zakaz zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej ostrzeżenia o zakazie zbywania tego prawa.

§ 2. Sąd, który wydał postanowienie, o którym mowa w § 1, przekazuje to postanowienie sądowi dokonującemu wpisu ostrzeżenia w księdze wieczystej. Wpisu dokonuje się z urzędu.

§ 3. Sąd, który dokonał wpisu ostrzeżenia w księdze wieczystej, doręcza postanowienie, o którym mowa w § 1, obowiązanemu i spółdzielni mieszkaniowej.

§ 4. Spółdzielnia mieszkaniowa ponosi odpowiedzialność za szkodę spowodowaną czynnościami zmierzającymi do zbycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mimo ustanowionego zakazu.

Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego

Art. 754(1) KPC (poprzednie brzmienie)

§ 1. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo jeżeli sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu.

§ 2. W sprawach, w których udzielono zabezpieczenia przy zastosowaniu art. 747 pkt 1 lub pkt 6, zabezpieczenie upada, jeżeli uprawniony w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie nie wniósł o dokonanie dalszych czynności egzekucyjnych.

§ 3. Na wniosek obowiązanego sąd wyda postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia.

Art. 754(1) KPC

§ 1.79) Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo jeżeli sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu.

§ 2. W sprawach, w których udzielono zabezpieczenia przy zastosowaniu art. 747 pkt 1 lub 6, zabezpieczenie upada, jeżeli uprawniony w terminie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, nie wniósł o dokonanie dalszych czynności egzekucyjnych.

§ 3. Na wniosek obowiązanego sąd wydaje postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia w całości albo w części.

Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego

Art. 757 KPC (poprzednie brzmienie)

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu. Na wniosek obowiązanego sąd wydaje postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia.

Art. 757 KPC Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu. Na wniosek obowiązanego sąd wydaje postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia w całości albo w części.

Zakres materiału

E. Marszałkowska-Krześ (red.) MERITUM Postępowanie cywilne, Wolters Kluwer, 2017, nb
1554-1557, 1558-1560, 1580-1585